Bærekraftsnettverket

Mandat

16.10.2020

Innledning

Dette dokumentet inneholder bakgrunn, mandat og organisering av det norske kommunenettverket for bærekraftig samfunnsomstilling, heretter kalt «Bærekraftsnettverket». Dokumentet beskriver også koblingen mellom Bærekraftsnettverket og andre sentrale aktører for å skape en nasjonal bærekraftsdugnad, heretter kalt «Bærekraftsløftet».

Bakgrunn

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene, og skal vise vei mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt.

Regjeringen har gjennom «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023» bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal danne grunnlaget for bærekraftig samfunnsutvikling i Norge. For å nå bærekraftsmålene forventer regjeringen at offentlig innsats og virkemiddelbruk samordnes gjennom planlegging, at plansystemet blir et mer effektivt styringsverktøy for å nå bærekraftsmålene, og at mobilisering av ulike aktører vektlegges. Regjeringen understreker at kommuner og fylkeskommuner er viktige aktører for å realisere FNs bærekraftsmål, fordi de er nærmest befolkningen, lokale bedrifter og organisasjoner. Oppfølgingen av målene krever felles innsats på alle forvaltningsnivå i offentlig sektor, privat sektor og akademia, i tillegg til engasjement hos innbyggerne på ulike nivå og måter.

Målet for Bærekraftsnettverket er å få fart på bærekraftig samfunnsomstilling og bidra til å oppnå FN sine bærekraftsmål innen 2030.

Med utgangspunkt i målet for nettverket og nasjonale føringer gikk en rekke kommuner og fylker gått sammen for å sikre forankring og fremdrift i bærekraftsarbeidet. Sammen har de utarbeidet Stavangererklæringen, som sier at kommunene vil samarbeide med FN for å:

- å gi alle kunnskap om status på bærekraftsmålene i sitt lokalsamfunn
- å utvikle planer for samfunnsutvikling som viser hvordan vi skal nå bærekraftsmålene
- å mobilisere og støtte innbyggere, næringsliv, organisasjoner og akademia som bidrar til bærekraftig utvikling
- å måle og evaluere effekten av innsatsen

Mandat

Bærekraftsnettverket skal være en lærings- og samarbeidsarena for norske kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å få fart på bærekraftig samfunnsomstilling og bidra til å oppnå FN sine bærekraftsmål innen 2030.

Kommunene i nettverket skal utvikle en strategisk og systematisk tilnærming til faktorer og prosesser som bygger organisatorisk kapasitet, og styrker de politiske og økonomiske forutsetningene for bærekraftsarbeidet gjennom følgende prosesser hentet fra rammeverket for bærekraftig samfunnsomstilling:

- utvikling av metoder for kartlegging, indikatorsett og system for måling og evaluering av det lokale og regionale bærekraftsarbeidet
- innarbeidelse av lokale data om bærekraft i plan- og styringssystemene
- bærekraftige offentlige anskaffelser
- bærekraftig organisasjons- og ledelsesutvikling som fremmer samarbeid på tvers av samfunnssektorer og forvaltningsnivå
- innbyggerinvolvering og mobilisering
- bærekraftig verdiskaping

Bærekraftsnettverket skal samarbeide med FN, og resultater fra arbeidet i nettverket og Bærekraftsløftet skal deles med andre FN-land for å synliggjøre norske kompetansemiljøer og løsninger internasjonalt. Dette er viktig for at kunnskap og løsninger utviklet i Norge blir tatt i bruk og bidrar til det globale bærekraftsarbeidet.

Nettverket bruker standardiserte måleverktøy, for eksempel United for Smart and Sustainable Cities (U4SSC), for å sammenligne og planlegge bærekraftig utvikling både lokalt og nasjonalt. Gjennom samarbeid med nasjonale partnere og FN vil Bærekraftsnettverket bidra til en videreutvikling av etablerte standarder slik at disse svarer bedre til kommunenes behov.

Bærekraftsløftet

Det er behov for å styrke samarbeidet mellom alle samfunnssektorer, nasjonalt og internasjonalt, om virkemidler og kunnskapsutvikling knyttet til bærekraftig utvikling. Bærekraftsnettverket skal derfor videreutvikle en nasjonal organisasjonsmodell for samarbeid om bærekraftsmålene på tvers av samfunnssektorer og forvaltningsnivåer. Den nasjonale modellen har navnet «Bærekraftsløftet», og Bærekraftsnettverket vil være kommunene og fylkeskommunene sin representant inn i Bærekraftsløftet.

Organisering

Det skal inngås en samarbeidsavtale mellom kommunene og fylkeskommunene i Bærekraftsnettverket. Forholdet mellom partene reguleres i avtalen. Samarbeidsavtalen skal tydeliggjøre ambisjoner, forutsetninger og nettverkets styringsform, og på denne måten utfylle mandatet.

Nettverket ledes av en styringsgruppe bestående av fem til syv valgte medlemmer og KS. Styringsgruppens medlemmer velges av og blant medlemmene i nettverket, og konstituerer seg selv. Det skal gjennomføres fire til fem styremøter hvert året.

Styringsgruppens medlemmer velges for en periode på to år. Etter to år rulleres to og to medlemmer ut av styringsgruppen hvert år for å sikre kontinuitet i arbeidet.

U4SSC skal ha møte- og talerett i styringsgruppen.

Det skal nedsettes et sekretariat for styringsgruppen bestående av ledere av det lokale arbeidet i kommunene og fylkeskommunene.

Styringsgruppen skal:

- Lede det strategiske arbeidet i Bærekraftsnettverket med utgangspunkt i formål og mandat
- Utforme samarbeidsavtale som grunnlag for deltakelse og bidrag i Bærekraftsnettverket.
- Fastsette årsplan for aktiviteter, herunder eventuelle delprosjekter i nettverket som fremmer formålet.
- Sikre kapasitet og støtte til nettverkets arbeid.
- Behandle søknader og opptak av nye kommuner og fylkeskommuner som ønsker å være medlem av Bærekraftsnettverket, herunder inngå samarbeidsavtaler.
- Utvikle en modell for Bærekraftsløftet, et nasjonalt samarbeid om FNs bærekraftsmål på tvers av samfunnssektorer og forvaltningsnivåer, i samarbeid med U4SSC-IP.
- Etablere dialog med nasjonale strategiske partnere som ønsker å bidra i Bærekraftsløftet.
- Ha dialog med andre nettverk og aktører innenfor smart og bærekraftig utvikling for å fremme synergier og mulige samarbeidsområder.
- Evaluere og videreutvikle Bærekraftsnettverket som modell.

Sekretariatet skal:

- Støtte forberedelse, gjennomføring og oppfølging av vedtak fra møtene i styringsgruppen.
- Ivareta den løpende dialogen med de øvrige kommunene i Bærekraftsnettverket og Bærekraftsløftet.
- Rapportere på oppnådde resultater og bidra til å spre kunnskap om mål, aktiviteter og resultater både nasjonalt og internasjonalt.

Nettverket og sekretariatet finansieres gjennom et økonomisk bidrag fra kommunene som gjenspeiler kommunenes størrelse. Størrelsen på bidraget vedtas av styringsgruppen.